

บทที่

3

จรรยาบรรณวิชาชีพ

ความหมายของจรรยาบรรณ

⊕ จรรยา = ความประพฤติ กิริยาที่ควร
ประพฤติในหมู่คณะ

⊕ บรรณ = หนังสือ

😊 จรรยาบรรณ = กิริยาที่ควรประพฤติ
ที่เขียนไว้เป็นตัวหนังสือ

ความสำคัญของจรรยาบรรณ

- ❖ ช่วยควบคุมมาตรฐานการประกอบอาชีพให้อยู่ในระดับคุณธรรมที่ถูกต้อง เหมาะสม
- ❖ เป็นเครื่องมือช่วยควบคุมและส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพได้ดี
- ❖ ช่วยส่งเสริมภาพพจน์ของผู้ประกอบวิชาชีพ ให้มีภาพพจน์ที่ดี น่าเชื่อถือ มีเกียรติและศักดิ์ศรี
- ❖ ช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง การคดโกง และการเอาเปรียบเปรียบสังคมหรือผู้อ่อนแอกว่า
- ❖ ช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายของผู้บริโภคที่ใช้สินค้าหรือบริการของอาชีพนั้น ๆ ได้ระดับหนึ่งที่ถูกกฎหมายครอบคลุมไปไม่ถึง

ความหมายของวิชาชีพ

- ⊕ วิชาชีพ เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ
- ⊕ ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาอาชีพนั้น ๆ เทียบได้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- ⊕ ต้องมีองค์กรวิชาชีพและจรรยาวิชาชีพ คอยควบคุมดูแลและส่งเสริม
- ⊕ ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนั้น
- ⊕ มีความเป็นอิสระในการประกอบวิชาชีพ
- ⊕ มีกฎหมายรับรองว่าอาชีพนั้น ๆ เป็นวิชาชีพ

วิชาชีพที่กฎหมายรองรับ

- ⊕ วิชาชีพเวชกรรม (แพทย์)
- ⊕ วิชาชีพวิศวกรรม
- ⊕ วิชาชีพสถาปัตยกรรม
- ⊕ วิชาชีพตุลาการ
- ⊕ วิชาชีพอัยการ
- ⊕ วิชาชีพทนายความ
- ⊕ วิชาชีพทางการศึกษา (ครู อาจารย์)
- ⊕ วิชาชีพพยาบาล
- ⊕ วิชาชีพผู้ตรวจสอบบัญชี
- ⊕ วิชาชีพตำรวจ
- ⊕ วิชาชีพทหาร
- ⊕ วิชาชีพข้าราชการ

องค์กรวิชาชีพ

- 😊 หมายถึง คณะบุคคลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานวิชาชีพ ออกใบประกอบวิชาชีพ และพัฒนาวิชาชีพ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท
- ⊕ องค์กรวิชาชีพที่เป็นทางการ
หมายถึง องค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมาย เช่น แพทยสภา สภานายความ คຸຣຸສກຳແຫ່ງຊາດີ ເນຕີບັຣຸທິຕຍສກຳ
- ⊕ องค์กรวิชาชีพที่ไม่เป็นทางการ
หมายถึง องค์กรวิชาชีพที่บุคคลในอาชีพต่าง ๆ รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเองเพื่อควบคุมดูแลและส่งเสริมอาชีพของตน เช่น สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย สมาคมนักธุรกิจ สมาคมนักแสดง

บทบาทหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพ

- ⊕ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ตรวจสอบและประกันคุณภาพวิชาชีพ
- ⊕ ออกใบประกอบวิชาชีพ และออกใบอนุญาต
- ⊕ ควบคุมดูแลการประกอบวิชาชีพให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม รับผิดชอบต่อสังคม
- ⊕ กำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพ และควบคุมให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ
- ⊕ พัฒนาวิชาชีพ ทั้งด้านความรู้และบุคลากร
- ⊕ สร้างความศรัทธาและความเชื่อถือในวิชาชีพ ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ
- ⊕ ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก

จุดมุ่งหมายของการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพ

- ⊕ เพื่อรักษาชื่อเสียง เกียรติคุณและศักดิ์ศรีของวิชาชีพนั้น
- ⊕ เพื่อให้สมาชิกในวิชาชีพนั้น ๆ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ⊕ ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพนั้น
- ⊕ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพตระหนักในความสำคัญของวิชาชีพของตน
- ⊕ เพื่อให้สังคมรับรู้และเข้าใจ

ความแตกต่างระหว่างกฎหมายกับจรรยาบรรณ

- ✚ จรรยาบรรณเกิดจากความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพที่ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมตนเอง แต่กฎหมายเกิดจากอำนาจรัฐ
- ✚ การปฏิบัติตามจรรยาบรรณส่วนใหญ่เกิดจากความสมัครใจของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น แต่กฎหมายเป็นข้อกำหนดของรัฐที่บังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติ
- ✚ จรรยาบรรณเป็นอุดมคติที่สูงกว่ากฎหมาย กฎหมายเป็นข้อบังคับขั้นต่ำที่ทุกคนต้องปฏิบัติ
- ✚ จรรยาบรรณใช้ควบคุมพฤติกรรมของคนกลุ่มเล็ก ๆ แต่กฎหมายควบคุมพฤติกรรมของคนทุกคนในสังคม

ปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ

- ⊕ การผิดจรรยาบรรณที่เกิดขึ้นเป็นประจำจนบางครั้งมีความรู้สึกที่ไม่ใช่ความผิด
- ⊕ การผิดจรรยาบรรณของพนักงานมักถูกกดดันจากผู้บริหาร เพื่อให้ตนเองและองค์กรได้ประโยชน์
- ⊕ การผิดจรรยาบรรณมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ขององค์กรและส่วนตัว
- ⊕ การระบุว่าผิดหรือถูกจรรยาบรรณไม่มีเส้นขีดแบ่งหรือกำหนดไว้อย่างชัดเจน

การกำกับดูแลจรรยาบรรณวิชาชีพ

- ✦ ควรกำหนดเฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ ที่จำเป็น
- ✦ ให้องค์กรวิชาชีพ เลือกผู้แทนสมาชิกเข้าไปทำงานในสภาวิชาชีพในรูปแบบของกรรมการหรืออนุกรรมการ
- ✦ ให้มีมาตรการในการกำหนดคุณและโทษในการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติจรรยาบรรณวิชาชีพ
- ✦ ให้มีมาตรการเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้กำกับดูแลจรรยาบรรณวิชาชีพด้วย
- ✦ ผู้บริหารระดับสูงต้องสนใจและรับผิดชอบในจรรยาบรรณอย่างแท้จริง

พฤติกรรมการละเมิดจรรยาบรรณ

- ⊕ การประกอบธุรกิจด้วยความโลภ มุ่งแต่กำไรเป็นสำคัญ
- ⊕ ปกปิดหรือรายงานการดำเนินงานที่เป็นเท็จ
- ⊕ โฆษณาเป็นเท็จเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าและบริการ
- ⊕ ไม่ทำตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ได้เจรจากันไว้
- ⊕ ผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพต่ำ หรือมีผลกระทบต่อผู้บริโภค หรือสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม
- ⊕ บังคับพนักงานให้ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ แม้คำสั่งนั้นจะผิดจรรยาบรรณ
- ⊕ กำหนดราคาหรือสินค้าสูงเกินไป ไม่เป็นธรรม
- ⊕ กดขี่ไม่ให้สิทธิพื้นฐานแก่พนักงาน
- ⊕ เอาไร้ดเอาเปรียบลูกจ้าง เอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน
- ⊕ ไม่ยอมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อลูกจ้างหรือบุคคลอื่น ทั้งที่เป็นกิจการของบริษัท

ตัวอย่างจรรยาบรรณบางวิชาชีพ

- ⊕ จรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา (ครู)
- ⊕ จรรยาบรรณอาจารย์มหาวิทยาลัย
- ⊕ จรรยาบรรณแพทย์
- ⊕ จริยธรรมวิชาชีพแพทย์
- ⊕ จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล
- ⊕ จรรยาบรรณวิชาชีพนักกฎหมาย
- ⊕ จรรยาบรรณวิชาชีพวิศวกรรม
- ⊕ จรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- ⊕ จรรยาบรรณของนักธุรกิจ